

ESITYS MARKKINAOIKEUDELLE

1.7.2022

SISÄLTÖ

1	Asia	3
2	Esityksen tekijä	3
3	Asianosaiset	3
4	Hankintamenettely	3
5	Asian vireilletulo ja selvittäminen	3
6	Vaatimukset	4
7	Vaatimusten pääasialliset perusteet	5
8	Tapahtumakuvaus	5
8.1	Kuvaus hankintamenettelystä	5
8.2	Isonkyrön kunnan KKV:lle antama selvitys	7
9	Oikeudellinen arvio	10
9.1	Viraston toimivalta markkinaoikeusesityksen tekemiseen	10
9.1.1	Toimivallan arvioinnin lähtökohdat	10
9.1.2	Viraston ajallinen toimivalta	10
9.1.3	Hankinnan arvoon perustuva toimivalta	11
9.1.4	Yhteenveto viraston toimivallasta	13
9.2	Hankintalain soveltuminen	13
9.3	Hankintalain mukainen suora hankintaperuste	14
9.4	Johtopäätös menettelyn lainvastaisuudesta	15
10	Esitetyt seuraamukset	16
10.1	Tehottomuusseuraamus ja hankintapäätöksen kumoaminen	16
10.2	Sopimuskauden lyhentäminen	17
10.3	Seuraamusmaksu	18
11	Sovelletut säännökset	19
	LIITELUETTELO	20

1.7.2022

1 Asia

1. Julkinen hankinta, esitys seuraamusten määrittämiseksi: Isonkyrön kunnan koulukuljetusten matkalippujen suorahankinta.

2 Esityksen tekijä

2. Kilpailu- ja kuluttajavirasto
PL 5
00531 Helsinki
Puhelin 029 505 3000

Virastossa asiaa hoitavat asiantuntija Sara Kurtti, sara.kurttila@kkv.fi, p. 029 505 3085, tutkimuspäällikkö Max Jansson, max.jansson@kkv.fi, p. 029 505 3688 sekä johtaja Arttu Juuti, arttu.juuti@kkv.fi, p. 029 505 3614.

3 Asianosaiset

3. Isonkyrön kunta (jäljempänä myös "kunta" ja "hankintayksikkö").
4. Linja-autoliikenne Lehtonen Oy (jäljempänä myös "palveluntuottaja").

4 Hankintamenettely

5. Isonkyrön kunnan menettely, jossa se on tehnyt 11.2.2021 päätöksen (§ 11)¹ koulukuljetusten matkalippujen ostamisesta markkinaehtoisessa henkilöliikenteessä, ja johon perustuen kunnan johtava rehtori on 28.4.2021 tehnyt päätöksen (§ 139)², jolla koulukuljetusten matkaliput on päätetty ostaa Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:ltä. Hankintasopimus on allekirjoitettu 13.8.2021.³
6. Kunta on tehnyt koulukuljetusten suorahankinnan julkaisematta hankinnasta hankintalain (1397/2016) mukaista hankintailmoitusta.

5 Asian vireilletulo ja selvittäminen

7. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (jäljempänä myös "KKV" ja "virasto") on ottanut asian tutkittavakseen toimenpidepyynnön johdosta.

¹ Liite 1 Isonkyrön kunnan sivistyslautakunnan päätös § 11, 11.2.2021.

² Liite 2 Isonkyrön kunnan johtavan rehtorin viranhaltijapäätös § 139, 28.4.2021.

³ Liite 3 Ostopalvelusopimus 13.8.2021.

1.7.2022

8. Virasto on toimittanut hankintayksikölle 19.1.2022 selvityspyynnön⁴, johon hankintayksikkö toimitti vastauksensa 3.2.2022.⁵ Virasto on 24.2.2022 esittänyt kaupungille asiassa lisäkysymyksiä⁶, joihin on saatu vastaukset 9.3.2022.⁷
9. KKV on kuullut hankintayksikköä koskien markkinaoikeusesitystä sekä esitettäviä seuraamuksia. Isonkyrön kunta on toimittanut virastolle vastauksensa 7.6.2022 ja 27.6.2022.⁸
10. KKV on kuullut palveluntuottajaa koskien markkinaoikeusesitystä. Linja-autoliikenne Lehtonen Oy on toimittanut virastolle vastauksensa 6.6.2022.⁹
11. Isonkyrön kunta on ilmoittanut virastolle, että kunnan ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n välinen 13.8.2021 päivätty ostopalvelusopimus päättyy 22.12.2022.

6 Vaatimukset

12. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää, että markkinaoikeus määrää hankintapäätöksen perusteella tehdyn palvelusopimuksen tehottomaksi vielä täyttämättä olevien sopimusvelvoitteiden osalta ja kumoaa hankintapäätöksen, mikäli markkinaoikeus antaa ratkaisunsa päivämäärän 22.12.2022 jälkeen, ja Isonkyrön kunnan ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n 13.8.2021 päivätty sopimus on vielä voimassa;
13. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää toissijaisesti, että markkinaoikeus tehottomuusseuraamuksen sijaan lyhentää hankintasopimuksen sopimuskauden päättymään;
 - a) 22.12.2022, mikäli markkinaoikeus antaa ratkaisunsa 22.12.2022 tai aiemmin, ja sopimus on vielä voimassa;
 - b) kohtuulliseksi katsomansa ajan kuluttua, mikäli markkinaoikeus antaa ratkaisunsa vasta 22.12.2022 jälkeen, ja sopimus on vielä voimassa.
14. Lisäksi virasto esittää, että markkinaoikeus määrää hankintayksikön maksamaan valtiolle hankintalain mukaisen seuraamusmaksun. Virasto esittää seuraamusmaksun suuruudeksi 35 000 euroa.

⁴ Liite 4 KKV:n selvityspyyntö Isonkyrön kunnalle 19.1.2022.

⁵ Liite 5 Isonkyrön kunnan vastaus 3.2.2022.

⁶ Liite 6 KKV:n selvityspyyntö Isonkyrön kunnalle 24.2.2022.

⁷ Liite 7 Isonkyrön kunnan vastaus 9.3.2022.

⁸ Liitteet 13 ja 17 Isonkyrön kunnan vastineet esitysluonnokseen sekä esitettäviin seuraamuksiin.

⁹ Liite 14 Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n vastine esitysluonnokseen 6.6.2022.

1.7.2022

7 Vaatimusten pääasialliset perusteet

15. Isonkyrön kunta on koulukuljetusten matkalippuja hankkiessaan laininlyönyt julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jatkossa "hankintalaki") 1 §:n mukaisen velvollisuutensa kilpailuttaa palvelut mainitun lain mukaisesti. Kaupunki on tehnyt suora-hankinnan ilman hankintalaissa säädettyä perustetta.

8 Tapahtumakuvaus

8.1 Kuvaus hankintamenettelystä

16. Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta on tehnyt 11.2.2021 päätöksen § 11¹⁰ koulukuljetusten matkalippujen ostamisen periaatteista markkinaehtoisessa henkilöliikenteessä. Isonkyrön kunnan aikaisemmat koulukuljetussopimukset olivat päättymässä optiovuoteen, jonka sopimuskausi oli 1.8.2020 – 5.6.2021.¹¹
17. Päätöksessä (§ 11) viitataan Isonkyrön kunnan 11.2.2021 voimassa olleen hallintosäännön 33 §:n 1 momentin 10 kohtaan, jonka mukaan Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta päättää koulukuljetuksissa noudatettavista yleisistä periaatteista.¹²
18. Päätöksessä on todettu, että *"Mahdollisen markkinaehtoisen liikenteen hyödyntämistä varten tarvitaan periaatepäätös, minkä mukaisesti sivistyspalvelut voi hankkia kunnan kustantamia matkalippuja koulumatkoja varten."* Lisäksi päätöksessä on todettu, että jos markkinaehtoisen liikenteen palveluntuottajia on useampi kuin yksi, tulee määritellä periaatteet minkä mukaisesti palveluntuottaja valitaan.¹³
19. Päätöksen mukaan markkinaehtoista liikennettä hyödynnetään, jos se on kokonaistaloudellisesti edullista niiden kuljetusoppilaiden koulukuljetuksen järjestämisessä, jotka asuvat reitin varrella ja joiden koulun alkamis- ja loppumisajat sopivat reitin aikatauluun.¹⁴
20. Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta on päätöksessään linjannut markkinaehtoisen liikenteen käyttöperiaatteista seuraavasti (§ 11):
- "Mikäli jollakin reitillä on useampi palveluntuottaja niin palveluntuottajan valinnan perusteena päätöksenteossa ovat seuraavat kriteerit:*

¹⁰ Liite 1.

¹¹ Liite 8 Sopimukset optiokauden käyttämisestä lukuvuonna 2020-2021.

¹² Liite 9 Isonkyrön kunnan hallintosäätö (voimassa 1.1.2020-10.8.2021).

¹³ Liite 1.

¹⁴ Liite 1.

1.7.2022

- i. *Lipputuotteen hinta (huomioidaan lipputuotteen helppokäyttöisyys sivistyspalveluiden osalta);*
- ii. *Ajettavien vuorojen määrä ja liikennöintiaikataulujen sopivuus suhteessa alueen koulujen tarpeisiin;*
- iii. *Kunta sitoutuu lippujen ostamiseen peruskoulun lukuvuoden työpäiviksi.*

*Jos sivistyslautakunnan päättämät käyttöperiaatteet markkinaehtois-
sen liikenteen hyödyntämisestä täyttyvät, päätöksen sekä sopimuk-
sen palveluntuottajan kanssa tekee Isonkyrön kunnan hallintosään-
nön 49 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaisen toimivallan¹⁵ perusteella
Isonkyrön kunnan johtava rehtori.”¹⁶*

- 21. Edellä mainittuun toimivaltaan perustuen Isonkyrön kunnan johtava rehtori on tehnyt 28.4.2021 viranhaltijapäätöksen § 139¹⁷ markkinaehtois-
toisen henkilöliikenteen hyödyntämisestä koulukuljetuksissa lukuvuo-
sina 2021–2022, 2022–2023 ja 2023–2024.
- 22. Isonkyrön kunnan johtava rehtori on päätöksellään (§ 139)¹⁸ valinnut
koulukuljetusten palveluntuottajaksi Linja-autoliikenne Lehtonen
Oy:n päätöksessä yksilöidyillä reiteillä. Suorahankinnasta ei ole tehty
hankintalain 131 §:n mukaista ilmoitusta.
- 23. Päätöksen § 139 mukaan Linja-autoliikenne Lehtonen Oy on laajen-
tanut markkinaehtoista henkilöliikennettä Isonkyrön kunnan alueella
ja ilmoittanut ajamansa reitit Liikenneviraston ylläpitämään NAP -liik-
kumispalvelukatalogiin. Päätöksessä todetaan reitit ja aikataulut,
jotka sopivat perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tarpeisiin. Lisäksi
päätöksessä on todettu, ettei markkinaehtoinen henkilöliikenne so-
vellu erityistarpeisiin kuljetuksiin, ja että lukion klo 16 kuljetuksiin mark-
kinaehtoista liikennettä ei ole tarjolla.¹⁹
- 24. Päätöksen § 139 perusteella koulukuljetusten hinnasta on sovittu si-
ten, että Linja-autoliikenne Lehtonen Oy on antanut kunnalle tiedoksi
käyttämänsä lipputuotteiden hinnat kuljetuksiin soveltuvilla reiteillä.
Lipputuotteista muodostuvan koulukuljetuksen päivähinnaksi Linja-
autoliikenne Lehtonen Oy on ilmoittanut 2088,50 euroa/päivä (alv 0
%) lukuvuodeksi 2021–2022. Lukuvuosille 2022–2023 ja 2023–2024 hinta
on sidottu linja-autoliikenteen kustannusindeksiin. Päätöksessä

¹⁵ Liite 9, s. 20.

¹⁶ Liite 1.

¹⁷ Liite 2.

¹⁸ Liite 2.

¹⁹ Liite 2.

1.7.2022

kustannuksia on verrattu lukuvuoden 2019 koulukuljetusten vuosihintaan seuraavasti:

"Markkinaehtoisen henkilöliikenteen lipputuotteet muodostuvat 5 % edullisemmiksi kuin vertailuvuoden kuljetuskustannukset, vaikka polttoaineen hinta on noussut vertailuvuodesta 7 %. Mahdollisessa kilpailutuksessa olisi odotettavissa huomattava hinnannousu voimassa olevaan sopimukseen nähden."

25. Isonkyrön kunta on 13.8.2021 allekirjoittanut koulukuljetusten hankinnasta ostopalvelusopimuksen Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa.²⁰ Sopimus on voimassa kolmen vuoden määräajan alkaen elokuusta 2021, jatkuen sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevana elokuusta 2024 alkaen. Toistaiseksi voimassa olevaksi muuttuvan sopimuksen molemminpuolinen irtisanomisaika on 6 kuukautta. Irtisanomisaika alkaa kulua seuraavan vuoden 1. päivästä lukien.
26. Sopimuksen mukaan koululaisten koulumatkalipun hinta on yhteensä 392 638,00 euroa / lukuvuosi (alv 0 %), johon sisältyy 188 koulupäivää (2088,50 euroa/koulupäivä). [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] laskutus tapahtuu kuukausittain. [REDACTED]
[REDACTED]

²¹

8.2 Isonkyrön kunnan KKV:lle antama selvitys

27. Kunta on ilmoittanut selvityspyyntövastauksessaan päätöksen 28.4.2021 § 139 mukaisten koulukuljetusten hankinnan ennakoidun arvon olevan 415 503,91 euroa / lukuvuosi (alv 0 %).²²
28. Kunta toteaa virastolle 3.2.2022 antamassaan selvityksessä, että kunnan käsityksen mukaan lipputuotteiden hankinnassa kysymyksessä ei ole ollut hankintalain tarkoittama suora hankinta. Hankinnasta ei ole julkaistu suora hankintailmoitusta, koska kunnan käsityksen mukaan tähän ei ole ollut velvoitetta hyödynnettäessä joukkoliikenteen palveluita. Kunta on viitannut vastauksessaan sivistyslautakunnan päätöksessä 11.2.2021 § 11 sekä viranhaltijapäätöksessä 28.4.2021 § 139 esitettyihin perusteisiin.²³ Lisäksi kunta on todennut, että sivistyslautakunnan päätös 11.2.2021 § 11 markkinaehtoisen henkilöliikenteen käyttöperiaatteista on ollut julkisesti nähtävänä yleisessä

²⁰ Liite 3.²¹ Liite 3.²² Liite 5.²³ Liite 5.

1.7.2022

tietoverkossa 12.2.2021 kuntalain 140 §:n mukaisesti. Kunnan näkemyksen mukaan kaikilla alan toimijoilla on näin ollut yhtäläinen mahdollisuus laajentaa toimintaansa markkinaehtoiseen henkilöliikenteeseen ja tarjota kunnalle lipputuotteita.²⁴

29. Asian taustaksi kunta on esittänyt, että joukkoliikenteen järjestämiseen liittyviä normeja on kevennetty lainsäädännöllä ja laki liikenteen palveluista (320/2017, liikennepalvelulaki) mahdollistaa joustavamman joukkoliikenteen järjestämisen eri puolilla Suomea. Asianmukaiset luvat omaavalla, säännöllistä aikataulun mukaista liikennettä harjoittavalla toimijalla on kunnan selvityksen mukaan mahdollisuus ilman lupamenettelyä tarjota henkilöliikennettä ilmoittamalla siitä Liikenneviraston ylläpitämään liikkumispalvelukatalogiin (NAP) 60 päivää ennen liikenteen aloittamista. Kunta esittää, että tämä saattaa johtaa tilanteeseen, jossa toimijoita liikennöitävällä reitillä on useampi kuin yksi. Kunnan näkemyksen mukaan sivistyslautakunnan päätös 11.2.2021 § 11 mahdollistaa markkinaehtoisen henkilöliikenteen hyödyntämisen aiempaa laajemmin.²⁵
30. KKV on pyytänyt 24.2.2022 Isonkyrön kunnalta selvitystä siitä, mihin lain säännöksiin tai muihin seikkoihin se perustaa edellä mainitut käsityksensä siitä, ettei sillä olisi velvoitetta kilpailuttaa hankintaa hyödynnettäessä joukkoliikenteen palveluita ja lisäksi siitä, ettei kyseessä ole ollut hankintalain tarkoittama suorahankinta.²⁶
31. Kunta ei ole selvityspyyntövastauksissaan vedonnut hankintalain 40 § tai 41 §:n mukaisiin suorahankintaperusteisiin tai liikennealan hankintoja koskevaan sääntelyyn. Sen sijaan kunta on selvityspyyntövastauksessaan 9.3.2022 vedonnut siihen, että se on halunnut edistää markkinaehtoisen liikenteen syntymistä ja säilymistä edistämällä osaltaan alueellaan joukkoliikennettä tukevan infran kehittämistä. Kunta on vastauksessaan viitannut Traficomin julkaisuun *"Kohti monipuolisempia liikenteen järjestämistapoja ja liikkumisen palveluita -opas tie- liikenteen toimivaltaisille viranomaisille"*.²⁷
32. Kunta on todennut selvityksessään, että markkinaehtoisen henkilöliikenteen jälkeen sivistyspalveluiden kilpailutettavaksi ovat jääneet muun muassa lukion klo 16 kuljetukset, erityistarpeiset kuljetukset, uimahallikuljetukset sekä alakoululaisten kuljetukset ruotsin opiskeluun koulukeskukselle. Kunta on selvityspyyntövastauksissaan saattanut viraston tietoon, että se on Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa allekirjoitetun hankintasopimuksen lisäksi tehnyt näitä kuljetuksia

²⁴ Liite 5.

²⁵ Liite 5.

²⁶ Liite 6.

²⁷ Liite 7.

1.7.2022

koskevia hankintasopimuksia. Kunnan mukaan mainittujen hankintojen arvo ei ole ylittänyt kansallista kynnysarvoa, joten myöskään niistä ei ole julkaistu hankintailmoitusta. Kunta on toimittanut kuljetuspalveluita koskevat tarjouspyynnöt²⁸ valitsemilleen toimittajille ja niitä koskevat sopimukset on allekirjoitettu 13.8.2021²⁹. Virasto on pyytänyt kunnalta lisäselvitystä mainituista sopimuksista, ja hankintayksikkö on laatinut niistä virastolle yhteenvedon. Yhteenvedon perusteella sopimusten yhteenlaskettu arvo on yhteensä 33 642,46 euroa³⁰ ja niiden voimassaoloaika on 11.8.2021-4.6.2022.³¹

Palvelusopimuksen päättäminen

33. Sen jälkeen, kun virasto toimitti 18.5.2022 Isonkyrön kunnalle markkinaoikeusesityksen luonnoksen kuultavaksi, Isonkyrön kunta aloittanut toimenpiteet Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa 13.8.2021 tehdyn ostopalvelusopimuksen päättämiseksi. Kunta myöntää 7.6.2022 päivätyssä vastineessaan³² erehtyneensä hankinnan luonteesta ja toteaa, että se on luottanut sopimuskumppanilta saamaansa tietoon siitä, että kunta voi vapaasti hyödyntää joukkoliikenteen palveluja ilman kilpailuttamisvelvoitetta. Kunnan mukaan erehtyminen on johtunut siitä, että vastaavantyyppisiä järjestelyjä on tehty muissakin kunnissa.
34. Isonkyrön kunta ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy ovat 7.6.2022 allekirjoittaneet sopimuksen³³, jonka mukaan 13.8.2021 päivätty ostopalvelusopimus päättyy syyslukukauden loppuun 22.12.2022. Päättämissopimuksen voimaantulon edellytyksenä on ollut se, että Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta hyväksyy sopimuksen purkamisen. Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta on 16.6.2022 (§ 53)³⁴ päättänyt hyväksyä lipputuotteiden ostosopimuksen päättämisen 7.6.2022 päivätyn sopimuksen mukaisesti. Päätöksen perusteella kunnan tarkoituksena on aloittaa palveluiden kilpailutus.

²⁸ Liite 10 Sivistystoimen kuljetuspalveluita koskevat tarjouspyynnöt.

²⁹ Liite 11 Sivistystoimen kuljetuspalveluita koskevat määräaikaiset sopimukset.

³⁰ Liite 12 Kunnan laatima yhteenvedo sivistyspalveluiden kuljetuksista 2021–2022.

³¹ Liite 11.

³² Liite 13.

³³ Liite 15 Sopimus lipputuotteiden ostosopimuksen päättämisestä, 7.6.2022.

³⁴ Liite 16 Isonkyrön kunnan sivistyslautakunnan päätös § 53, 16.6.2022.

1.7.2022

9 Oikeudellinen arvio

9.1 Viraston toimivalta markkinaoikeusesityksen tekemiseen

9.1.1 Toimivallan arvioinnin lähtökohdat

35. Hankintalain 139 §:n 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista.
36. Hankintalain 141 §:n 1 momentin mukaan, jos hankintayksikkö on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan tai kansalliset kynnysarvot ylittävän liitteessä E tarkoitetun palveluhankinnan tai käyttöoikeussopimuksen suorahankintana ilman hankintalaissa säädettyä perustetta ja jos asiassa jo on tehty hankintasopimus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle:
 - 1) tehottomuusseuraamuksen määräämistä;
 - 2) seuraamusmaksun määräämistä;
 - 3) sopimuskauden lyhentämistä;
 - 4) hankintapäätöksen kumoamista, edellyttäen, että virasto on esittänyt kohdassa 1 tarkoitetun seuraamuksen määräämistä.
37. Hankintalain 141 §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu esitys on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvittämistoimenpiteet katkaisevat vanhentumisajan kulumisen, jolloin se alkaa kulua uudelleen alusta.

9.1.2 Viraston ajallinen toimivalta

38. KKV:n määräaika esityksen tekemiselle alkaa sopimuksen tekemisestä, joten ensin on selvitettävä hankintasopimuksen tekemisen ajankohta.
39. Hankintalain 4 §:n 1 kohdan määritelmän mukaan hankintasopimuksella tarkoitetaan kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan.
40. Hankintalain 128 §:n mukaan hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä.
41. Isonkyrön kunta on tehnyt 28.4.2021 päätöksen siitä, että se tekee koulukuljetusten hankinnasta hankintasopimuksen Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa. Kunta on allekirjoittanut sopimuksen Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa 13.8.2021. Viraston ensimmäinen

1.7.2022

selvityspyyntö on lähetetty hankintayksikölle 19.1.2022 eli ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut hankintasopimuksen tekemisestä.

42. Koska selvitystoimenpiteet katkaisevat kuuden kuukauden vanhentumisajan kulumisen ja se alkaa kulua alusta, on virastolla hankintalain 141 §:n perusteella toimivalta tehdä esitys markkinaoikeudelle 19.7.2022 saakka.

9.1.3 Hankinnan arvoon perustuva toimivalta

43. Edellytyksenä KKV:n tekemälle markkinaoikeusesitykselle on se, että esityksen kohteena oleva hankinta ylittää ennakoidulta kokonaisarvoltaan EU -kynnysarvon taikka liitteen E mukaisissa palveluissa kansallisen kynnysarvon.

44. Hankintalain 27 §:n 1 momentin mukaan hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonnisäveroa. Arvioinnin on perustuttava ilmoittamisajankohdan tai muun hankintamenettelyn alkamisajankohdan arvoon. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat, hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

45. Hankinnan kohteena on ollut koulukuljetuksia koskeva sopimus, jonka voimassaoloaika on määritetty seuraavasti:

"Sopimus reittiliikenteen matkalipuista on voimassa kolmen vuoden määräajan alkaen elokuusta 2021, jatkuen sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevana elokuusta 2024 alkaen. Toistaiseksi voimassa olevaksi muuttuvan sopimuksen molemmin puoleinen irtisanomisaika on 6 kuukautta. Irtisanomisaika alkaa kulua seuraavan vuoden 1. päivästä lukien."

46. KKV toteaa, että hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot on otettava huomioon hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa. Viraston näkemyksen mukaan sopimuksen ehto sopimuksen muuttumisesta toistaiseksi voimassa olevaksi on katsottava sopimuskauden optioksi, joka tulee ottaa huomioon kokonaisarvon laskennassa.

47. Sopimuksessa ei ole ilmoitettu koko sopimuskauden kattavaa kiinteää kokonaishintaa. Hankintalain 30 §:n 3 momentin mukaan sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, hankinnan ennakoitun arvon laskennassa perusteena on käytettävä toistaiseksi tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

1.7.2022

48. Sopimuksen mukaan palvelun hinta on yhteensä 392 638,00 euroa per lukuvuosi (alv 0 %). Sopimuksella hankittavan palvelun arvonlisäveroton kuukausiarvo on tällöin 32 719,83 euroa. Kun sopimuksen ennakoidun arvon laskentaan sovelletaan 30 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaista 48 kuukauden sääntöä, hankinnan ennakoitu arvo on noin 1 570 552 euroa (alv 0 %). KKV toteaa, ennakoitu arvo on vielä hieman korkeampi, kun otetaan huomioon sopimuksen hinnankorotuksia koskevat ehdot. Lisäksi KKV toteaa, että hankintayksikkö on itse ilmoittanut hankinnan ennakoiduksi vuosiarvoksi noin 415 500 euroa, jolloin sopimuksen arvo neljältä vuodelta on 1 662 000 euroa.
49. Hankintalain 26 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan EU-kynnysarvo on ilman arvonlisäveroa laskettuna 207 000 muiden kuin valtion keskuhallintoviranomaisten tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa. Pykälän 3 momentin mukaan Euroopan komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden vuoden välein hankintadirektiivin 6 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja julkaisee tarkistettut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin 1 momentin mukaisten arvojen tilalle tulevat Euroopan komission kulloinkin tekemien tarkistusten mukaiset arvot. Vuonna 2021 sovellettava kynnysarvo on 214 000 euroa. Hankinnan ennakoitu arvo ylittää hankintalain 26 §:ssä tarkoitetun EU -kynnysarvon.
50. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on hankintalain esitöiden mukaisesti otettava huomioon luontevan hankintakokonaisuuden käsite. Luontevan hankintakokonaisuuden arvioinnissa on hallituksen esityksen mukaan kiinnitettävä huomiota siihen, miten suunnitelmallinen hankintayksikkö toimisi.³⁵
51. Viraston arvion mukaan hankintayksikkö on tehnyt myös muita samankaltaiselta vaikuttavia hankintasopimuksia³⁶ kuin Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa allekirjoitettu hankintasopimus. Hankintayksikön antaman selvityksen perusteella ainakin osa sopimuksista koskee myös koulukuljetuksia.³⁷ Virasto kuitenkin toteaa, että jo Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:ltä tehty koulukuljetusten suora hankinta ylittää hankintalain 26 §:n mukaisen palveluhankintoja koskevan EU-kynnysarvon, joten esityksessä ei ole tarpeen erikseen arvioida luontevan hankintakokonaisuuden käsitettä.

³⁵ Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp), s. 121.

³⁶ Liite 11, Sopimukset; Liite 12 Yhteenveto sopimuksista.

³⁷ Liite 12.

1.7.2022

9.1.4 Yhteenvedo viraston toimivallasta

52. Hankinnan ennakoitu arvo on noin 1,6 miljoonaa euroa, joka ylittää hankintalain 26 §:ssä tarkoitetun EU -kynnysarvon.
53. Hankintayksikkö on tehnyt hankinnasta kirjallisen sopimuksen. Suora-hankinnasta ei ole tehty hankintalain 131 §:n mukaista ilmoitusta. Viraston ensimmäinen selvityspyyntö on lähetetty ennen kuin 6 kk on kulunut hankintasopimuksen tekemisestä. Virastolla on siten hankintalain 141 §:n perusteella toimivalta tehdä esitys markkinaoikeudelle.

9.2 Hankintalain soveltuminen

54. Hankintayksikkö on vedonnut siihen, ettei asiassa olisi kyse hankintalain tarkoittamasta suora-hankinnasta. Hankintayksikkö ei ole esittänyt virastolle selvitystä siitä, mihin lain säännöksiin se perustaa mainitun näkemyksensä.
55. Hankintalain 6 §:n 1 momentin perusteella hankintalakia sovelletaan lain 5 §:ssä tarkoitetun hankintayksikön suorittamiin hankintoihin.
56. Hankinnan käsite sisältyy hankintalain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuun hankintasopimuksen määritelmään. Säännöksen mukaan hankintasopimuksella tarkoitetaan kirjallista sopimusta, joka on tehty hankintayksikön ja toimittajan välillä ja jonka sisältönä on hankintalain tarkoittaman palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan.
57. KKV toteaa, että taloudellista arvoa katsotaan olevan sopimuksella, josta maksetaan rahallinen korvaus tai joka oikeuttaa muuhun hankintayksikön myöntämään taloudelliseen hyötyyn. Selkeimmin kyse on hankinnasta silloin, kun yrityksen suorituksesta maksetaan rahallinen korvaus.
58. Isonkyrön kunta on tehnyt Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa 13.8.2021 päivätyn kirjallisen sopimuksen, jonka sisältönä on koulukuljetusten matkalippujen ostaminen rahallista korvausta vastaan. Näin ollen virasto toteaa, että kyseessä on hankintalaissa tarkoitettu hankinta.
59. Liikennepalveluita koskevista hankintamenettelyistä säädetään hankintalakien lisäksi liikenteen palveluista annetun lain (320/2017, liikennepalvelulaki) 19 luvussa. Hankintalain esitöiden perusteella hankintalakien ja liikennepalvelulain menettelysääntöjen soveltaminen ratkaistaan hankinnan kohteen ja sopimustyyppin mukaan.³⁸

³⁸ HE 108/2016 vp, s. 257.

1.7.2022

60. Liikennepalvelulain 162 §:n 1 momentti koskee maantieliikennettä ja muuta raideliikennettä kuin rautatieliikennettä koskevia käyttöoikeussopimuksia. Liikennepalvelulain 162 §:n 2 momentin mukaan muihin kuin lain 162 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin sovelletaan hankintalain tai vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain mukaisia hankintamenettelyjä.
61. Isonkyrön kunnan ja Linja-auto Liikenne Lehtonen Oy:n allekirjoittaman ostopalvelusopimuksen perusteella [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]. Virasto toteaa, että liiketaloudellinen riski ei siirry palveluntuottajalle siten, että kyseessä voitaisiin katsoa olevan käyttöoikeussopimus.³⁹
62. Edellä todetun perusteella hankintaan soveltuvat liikennepalvelulain 162 §:n 2 momentin mukaisesti hankintalain säännökset.
63. Henkilöliikennepalveluja koskeva kilpailuttamisvelvollisuus on selkeästi ilmaistu myös liikennepalvelulain esitöissä, joissa todetaan, että myös muut kuin joukkoliikennelain mukaiset henkilöliikennepalvelut on kilpailutettava hankintalain mukaisesti, jos ne rahoitetaan julkisista varoista. Esimerkiksi kunnat kilpailuttavat ostamansa henkilöliikennepalvelut.⁴⁰
64. Virasto toteaa, että kyse on ollut hankintalain mukaisesta hankinnasta, joka olisi tullut kilpailuttaa hankintalain mukaisesti. Tapaukseen soveltuvaa kilpailuttamisvelvollisuutta koskevaa poikkeusta liikennesektorin osalta ei ole.

9.3 Hankintalain mukainen suoramankintaperuste

65. Hankintalain 40 §:n 1 momentin mukaan suoramankinnassa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta. Suoramankinnan käyttöedellytyksistä on säädetty pykälän 2 momentissa.
66. Isonkyrön kunta on hankkinut koulukuljetuspalveluita valitsemaltaan toimittajalta julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta, joten kunnan tekemät koulukuljetusten hankinnat ovat hankintalain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettuja suoramankintoja.

³⁹ Ks. MAO 260/19, 31.5.2019.

⁴⁰ Hallituksen esitys liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 161/2016 vp), s. 41.

1.7.2022

67. Hankintayksikkö on virastolle toimittamissaan selvityksissä vedonnut siihen, että kunnan pyrkimyksenä on ollut parantaa markkinaehtoisesta liikenteen palvelutarjontaa. KKV toteaa, että kunnan mainitsema pyrkimys markkinaehtoisen liikenteen palvelutarjonnan parantamiseen ei muodosta lain mukaan suorahankintaperustetta.
68. Hankintalain mukaiset suorahankintaperusteet on lueteltu tyhjentävästi hankintalain 40 § ja 41 §:ssä.⁴¹ Hankintayksikkö ei ole virastolle toimittamissaan selvityksissä vedonnut mihinkään hankintalain 40 §:n tai 41 §:n mukaiseen suorahankintaperusteeseen.
69. Virasto on viran puolesta arvioinut hankintalain mukaisten suorahankintaperusteiden soveltumista tapaukseen. Asiassa ei ole tullut esiin seikkoja, joiden perusteella jokin laissa mainittu suorahankintaperuste soveltuisi hankintaan.
70. KKV:n näkemyksen mukaan hankintayksikön olisi tullut kilpailuttaa hankinta jo ennen kuin aikaisempia koulukuljetussopimuksia koskeva optiovuosi on päättynyt.

9.4 Johtopäätös menettelyn lainvastaisuudesta

67. Hankinta ei jää hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle, joten kyseessä on ollut hankintalaissa tarkoitettu hankinta. Hankintalain 1 §:n mukaan valtion ja kuntien viranomaisien sekä muiden 5 §:ssä tarkoitettujen hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa ja käyttö-oikeussopimuksensa siten kuin tässä laissa säädetään.
68. Tilanteet, joissa hankintayksikkö voi toteuttaa hankintalain soveltamisalaan kuuluvan hankinnan neuvottelemalla suoraan valitsemansa toimittajan kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta hankinnasta etukäteen hankintailmoitusta, on tyhjentävästi lueteltu hankintalaissa.
69. Isonkyrön kunta on tehnyt hankintalain soveltamisalaan kuuluvan hankinnan ilman hankintalain mukaista kilpailutusta solmimalla hankintasopimuksen Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n kanssa. Suorahankinta ei ole ollut oikeutettu hankintalain 40 §:n tai 41 §:n mukaisten suorahankintaperusteiden nojalla.
70. Isonkyrön kunta on rikkonut hankintalain mukaista velvollisuutta kilpailuttaa hankintansa, sillä se ei ole julkaissut koulukuljetusten matkalippujen hankinnastaan hankintalain mukaista hankintailmoitusta, vaan on toteuttanut hankinnan neuvottelemalla hankinnasta ja sen ehdoista suoraan valitsemansa palveluntuottajan kanssa.

⁴¹ HE 108/2016 vp, s. 133.

1.7.2022

71. Virasto katsoo, että hankintalain 40 §:n 2 momentissa säädetty suorahankintaperusteet eivät täyty tapauksessa. Hankintayksikkö on tehnyt hankintalainsäädännön vastaisen suorahankinnan, kun se ei ole kilpailuttanut koulukuljetusten hankintaa siten kuin hankintalain 1 §:ssä on tarkoitettu.

10 Esitetyt seuraamukset

72. Isonkyrön kunta on 7.6.2022 päivätyssä vastineessaan ilmoittanut virastolle, että kunnan ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n välinen 13.8.2021 päivätty ostopalvelusopimus päättyy 22.12.2022.
73. Selvyyden vuoksi todetaan, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston esittämät seuraamukset riippuvat siitä, onko palvelusopimus tosiasiallisesti päättynyt kyseiseen ajankohtaan 22.12.2022 mennessä.

10.1 Tehottomuusseuraamus ja hankintapäätöksen kumoaminen

74. Hankintalain 141 §:n mukaan KKV voi esittää markkinaoikeudelle tehottomuusseuraamuksen ja seuraamusmaksun määräämistä sekä sopimuskauden lyhentämistä, kun kysymys on EU-kynnysarvon tai E-liitteen palveluhankintoja koskevan kynnysarvon ylittävistä suorahankinnasta, joka on tehty ilman hankintalaissa säädettyä perustetta, eikä hankinnasta ole tehty hankintalain 131 §:n mukaista ilmoitusta. Lisäksi KKV voi esittää hankintapäätöksen kumoamista sillä edellytyksellä, että se esittää tehottomuusseuraamuksen määräämistä.
75. Hankintalain 159 §:n mukaan markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen KKV:n 141 §:n mukaisesta esityksestä. Hankintalain 156 §:n 4 momentin mukaan markkinaoikeus määrää, mitä sopimuksen velvoitteita tehottomuusseuraamus koskee. Tehottomuusseuraamus voi koskea vain vielä täyttämättä olevia sopimusvelvoitteita.
76. Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontatoimivaltaa koskevissa hankintalain esitöissä on todettu, että ensisijaisesti viraston valvonnan tarkoituksena olisi puuttua täysin lain säännöksistä piittaamatta tehtyihin suorahankintoihin, joista ei ole lainkaan ilmoitettu, sekä muihin merkittäviin suorahankintoihin rinnastuviin menettelyltään karkeasti virheellisiin tai syrjiviin hankintoihin.⁴²
77. Hankintalain oikeussuojakeinot pohjautuvat direktiiviin 2007/66/EY, jonka johdanto-osan mukaan laittomia suorahankintoja tekemällä hankintaviranomaiset tai hankintayksiköt rikkovat kaikkein vakavimmalla tavalla julkisia hankintoja koskevaa unionin lainsäädäntöä.

⁴² HE 108/2016 vp, s. 231.

1.7.2022

Lainvastaiseen suoramankintaan perustuva hankintasopimus olisi direktiivin johdanto-osan mukaan katsottava lähtökohtaisesti pätemättömäksi.

78. Nyt kyseessä olevassa asiassa hankintayksikkö on tehnyt suoramankinnan ilman hankintalaissa mainittua perustetta eikä ole ilmoittanut hankinnasta siten kuin lain 7 luvussa säädetään, joten tehottomuusseuraamuksen määräämisen edellytykset täyttyvät.
79. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää, että markkinaoikeus määrää Isonkyrön kunnan ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n 13.8.2021 päivätyn palvelusopimuksen tehottomaksi, mikäli markkinaoikeus antaa ratkaisunsa päivämäärän 22.12.2022 jälkeen ja sopimus on vielä voimassa.
80. Mikäli markkinaoikeus antaa ratkaisunsa päivämäärän 22.12.2022 jälkeen, ja Isonkyrön kunnan ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n 13.8.2021 päivätty sopimus on vielä voimassa, virasto esittää ensisijaisesti tehottomuusseuraamuksen määräämistä palvelusopimuksen täyttämättä olevien sopimusvelvoitteiden osalta. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää Isonkyrön kunnan johtavan rehtorin 28.4.2021 tekemän viranhaltijapäätöksen (§ 139) kumoamista siltä osin kuin se koskee palvelusopimuksen tekemistä, sillä hankintapäätöstä ei ole tehty hankintalain mukaisesti.

10.2 Sopimuskauden lyhentäminen

81. Hankintalain 159 §:n 2 momentin mukaan markkinaoikeus voi jättää määräämättä tehottomuusseuraamuksen 157 §:ssä säädetyillä perusteilla. Tällöin markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan seuraamusmaksun sekä sen lisäksi tai sen sijasta lyhentää sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua noudattaen, mitä 158 §:n 3 momentissa säädetään.
82. Hankintalain 157 §:n mukaan markkinaoikeus voi jättää määräämättä tehottomuusseuraamuksen yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä. Sopimukseen suoraan liittyviä taloudellisia etuja voidaan pitää pakottavina syinä vain, jos sopimuksen tehottomuudella olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia.
83. Mikäli markkinaoikeus katsoo, että viraston ensisijaisesti vaatima sopimuksen tehottomuusseuraamus tulee jättää määräämättä yleiseen etuun liittyvästä pakottavasta syystä, ja markkinaoikeus antaa ratkaisunsa 22.12.2022 tai aiemmin, Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää toissijaisesti, että tehottomuusseuraamuksen sijaan markkinaoikeus lyhentää palvelusopimuksen sopimuskauden päättymään 22.12.2022.

1.7.2022

84. Siinä tapauksessa, että markkinaoikeus antaa ratkaisunsa vasta 22.12.2022 jälkeen, KKV esittää, että markkinaoikeus määrää hankintasopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä kohtuullisen ajan kuluttua silloin käsillä oleva tilanne huomioiden. KKV:n näkemyksen mukaan palvelusopimus tulee tällaisessa tilanteessa määrätä päätettäväksi niin pian, kuin se on yleistä etua vaarantamatta mahdollista.
85. Markkinaoikeuden tapauksessa MAO:666/17 hankintayksikön olisi tul-
lut järjestää koulukuljetuspalvelut 1.1.2017 alkaessa ja tieto kuljetus-
ten päättymisestä oli saatu 24.10.2016. Hankintayksiköllä olisi ollut
noin 2 kuukautta aikaa kilpailuttaa hankinta. Markkinaoikeus katsoi,
että hankintalain mukaisen hankintamenettelyn järjestäminen ei olisi
ollut mahdotonta mainitussa aikataulussa.

10.3 Seuraamusmaksu

86. Ilman hankintalain mukaista perustetta toteutettujen suoraanhankintojen katsotaan olevan menettelyltään karkeasti virheellisiä hankintoja ja rikkovan kaikkein vakavimmalla tavalla julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä.
87. Käsillä olevassa tapauksessa menettelyvirhe on vaikuttanut merkittävästi muiden mahdollisten tarjoajien oikeussuojan toteutumiseen. Siten pelkkää tehottomuusseuraamusta tai sopimuskauden lyhentämisestä ei ole pidettävä hankintalainsäädännön tavoitteet ja julkisissa hankinnoissa noudatettavat periaatteet huomioiden riittävänä seuraamuksena hankintayksikön virheellisestä menettelystä.
88. Isonkyrön kaupungin ja Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n tekemän sopimuksen sopimusvelvoitteet on jo osittain täytetty markkinaoikeuden määrätessä seuraamusta. Tehokas oikeussuoja ja hankintalainsäädännön tavoitteiden toteutuminen edellyttävät seuraamusmaksun määräämistä.
89. Hankintalain 158 §:n 3 momentin mukaan seuraamusta määrättäessä markkinaoikeuden tulee ottaa huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu ja hankinnan arvo. Seuraamusmaksu ei saa ylittää kymmentä prosenttia hankintasopimuksen arvosta.
90. Isonkyrön kunta on 27.6.2022 päivätyssä vastineessaan vedonnut aikaisempiin KKV:n ratkaisemiin tapauksiin sekä vaatinut, että hallinnollista ohjausta tulisi pitää riittävänä seuraamuksena asiassa. KKV toteaa, että virasto arvioi jokaista tapausta niiden erityispiirteiden

1.7.2022

perusteella. Arvioinnissa vaikuttavat muun ohella hankinnan arvo sekä virheen tai laiminlyönnin laatu.⁴³

91. KKV:n näkemyksen mukaan hankintayksikön laiminlyöntiä on pidettävä vakavana. Tehdyllä järjestelyllä on yritetty kiertää hankintalain säännösten soveltaminen.
92. Hankintasopimuksen arvo on noin 400 000 euroa vuodessa. Hankintasopimus on ollut voimassa 13.8.2021 alkaen. Suorahankinnan sopimuskausi on kestoaltaan kolme vuotta, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana. Mikäli sopimus muuttuu toistaiseksi voimassa olevaksi, hankinnan toteutunut arvo nousee huomattavasti suuremmaksi.
93. Ottaen huomioon hankintayksikön menettely sekä hankintasopimuksen arvo ja luonne, Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää, että markkina-oikeus määrää hankintayksikölle 35 000 euron suuruisen seuraamusmaksun.
94. Selvyyden vuoksi todetaan, että KKV esittää seuraamusmaksua määrättäväksi yhdessä sekä tehottomuusseuraamuksen että toissijaisesti esitettävän sopimuskauden lyhentämisen kanssa.

11 Sovelletut säännökset

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) 1 §, 4 §, 5 §, 6 §, 26 §, 27 §, 30 §, 40 §, 41 §, 128 §, 131 §, 139 §, 141 §, 156 §, 157 §, 158 §, 159 §; Laki liikenteen palveluista (320/2017) 162 §.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Asiantuntija

Sara Kurttila

⁴³ Liite 17.

1.7.2022

LIITELUETTELO

- LIITE 1 Isonkyrön kunnan sivistyslautakunnan päätös § 11, 11.2.2021
- LIITE 2 Isonkyrön kunnan johtavan rehtorin viranhaltijapäätös § 139, 28.4.2021
- LIITE 3 Ostopalvelusopimus, 13.8.2021 (SISÄLTÄÄ SALASSAPIDETTÄVÄÄ TIETOA)
- LIITE 4 KKV:n selvityspyyntö Isonkyrön kunnalle, 19.1.2022
- LIITE 5 Isonkyrön kunnan vastaus, 3.2.2022
- LIITE 6 KKV:n lisäselvityspyyntö Isonkyrön kunnalle, 24.2.2022
- LIITE 7 Isonkyrön kunnan vastaus, 9.3.2022
- LIITE 8 Option käyttäminen koulukuljetuksissa lukuvuonna 2020-2021
- LIITE 9 Isonkyrön kunnan hallintosäätö (voimassa 1.1.2020-10.8.2021)
- LIITE 10 Sivistystoimen kuljetuspalveluita koskevat tarjouspyynnöt
- LIITE 11 Sivistystoimen kuljetuspalveluita koskevat määräaikaiset sopimukset
- LIITE 12 Kunnan laatima yhteenveto sivistyspalveluiden kuljetuksista 2021–2022
- LIITE 13 Isonkyrön kunnan vastine esitysluonnokseen, 7.6.2022
- LIITE 14 Linja-autoliikenne Lehtonen Oy:n vastine esitysluonnokseen, 6.6.2022
- LIITE 15 Sopimus lipputuotteiden ostosopimuksen päättämisestä, 7.6.2022
- LIITE 16 Isonkyrön kunnan sivistyslautakunnan päätös § 53, 16.6.2022
- LIITE 17 Isonkyrön kunnan vastine seuraamuksiin, 27.6.2022